

GAZETA TRANSILVÂNIEI

2317
On. Biblioteca Universității (2 exempl.)
SIBIU
ADMINISTRAȚIA
ND Nr. 12 Tr. 1513
Autorități și Societăți lei 60
upă tarif.

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRĂȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tr. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GILBARITIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

Nr. 31 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 24 Aprilie 1943

Anul 106

Nenea Culiță dela Cluj

de

Ion Colan

Nu Paștile mi-au adus aminte de un om, ci gândurile unor denii din anii patimilor noastre.

Căci denie înseamnă priveghere.

Scrisul se smulge, deci, din vechi tipare standardizate și cântecul-vis ce ne-a durut și ne mai doare, ni-l punem pe alte note, accelerându-i ritmul și scoțând din el tot ce-i semn minor.

Nu picurăm în cuvinte nimic subversiv, dorul neavând nimic dinamitar în el. Ni-l spunem cum putem; când sfios, cum șade bine dorului, când fără zăgaz, după vremuri și slobozenie.

Era, nene Culiță, prin 1916-1917, un refugiat prin Romanul Moldovei, o fărâma de copil zăpăcit de foame, speriat de întâmplări. Ți-l mai aduci aminte?

Într-o vreme, Prâslea asta, vindea ziare, tipând cât îl lăsa puținătatea glasului lui, în tot lungul Străzii Dragoș-Vodă, numele ziarului proaspăt ieșit din teacuri:

— A apărut „România Mare”.... a apărut „România Mare”, — în timp ce companiile refacerii, cu mirosul de acetonă lăsat în urma coloanei ce mărsăluia spre front, cântau, în cadență războinică, marșul pe care nu l-am uitat nici astăzi:

Nu e vina mea dacă ziarul s'a numit „România Mare”, strada Dragoș-Vodă, iar cântecul așa cum l-am cântat din toată inima.

Vorbim, doară, despre un colțor de țară cât un „cap de pod”, suficient pentru a schimba titlul opativ al unui ziar în strașnică realitate.

Nu știu sigur, dar mi se pare că la gazeta „România Mare” scria și nenea Culiță dela Cluj.

Acuma, aducându-i aminte despre trecute întâmplări, n'am făcut-o de dragul literaturii, ci ca să știe că sunt cântece care și azi se cântă.

Și mai voiam să-i spun ceva, creștinește, așa cum se cuvine de Sărbători mari ca acestea:

HRISTOS A INVIAT! — nene Culiță.

Răspunsul să mi-l dea când se va împlini ziua a treia, așa cum scrie în scripturi.

Cine ți-a măsurat așteptarea, măi rumâne până ce vremea vremii tale a fost împlinită?

Noi ziua a treia o așteptăm, iar fariseii se tem de ea.

Și nu-l chiar tot una!

Vine Invierea

de

Gh. Dragoș

Suntem creștini, primii creștini de pe pământul Daciei străbune. Creștinismul nostru nu este nici haină de paradă purtată de ocazie pentru câștigare da simpatii și privilegii, nici rug mistuitor energiiilor și vieții altora. Creștinismul nostru este o candelă aprinsă în adâncul inimilor românești de două milenii; este un izvor nesecat de bunătate și omenie.

Noi trăim creștinismul cu intensitate și îl manifestăm prin toate actele vieții noastre, oricând, față de oricine, atât în bine, cât și în rău. Ca națiune, iubim cu puterea iubirii creștine și ne dăruim cu generozitate creștinească pentru adevărul și dreptatea după care suntem însetoșiți din moșii strămoșilor noștri.

Și fiindcă suntem creștini, pe plaiurile noastre clopotele bisericuțelor vestesc de douăzeci de veacuri chemarea tainică a sfintei Invieri, iar sufletele noastre se purifică an de an prin sfânta mărturisire și cuminecătură în așteptarea Invierii lui Christos.

Ca și în trecut, tot așa și astăzi așteptăm cu aceeași curățenie sufletească Invierea. Suntem pregătiți pentru ea. Credem în ea. Dar mai suntem pregătiți și pentru o altă Inviere, tot atât de sfântă, învierea dreptății și libertății întregului neam românesc. Credem cu putere de neînfrânt și în această Inviere. Fiindcă suntem conștienți că o merităm, dată

fiind purificarea noastră sufletească prin împărtășirea cu suferințele și sacrificiile celor două milenii de crucificare pe Golgota tuturor nedreptăților.

Cine va mai îndrăzni oare și ce forțe demonice ar mai putea împiedeca revărsarea zorilor acestei Invieri, când ele țâșnesc cu putere din lumina conștiinței unei națiuni de douăzeci de milioane, care dorește cu pasiune să-și ocupe locul ce i se cuvine sub soare?

Cine se mai îndoiește oare de învierea dreptății naționale care se apropie, care va fi veșnică și care va crezășui națiunii române să se realizeze definitiv, ca stat cu misiune civilizatoare și creatoare aici în răsruce de lume?

Români, vine Invierea! Veniți de luați lumină din lumina adevărului ei. Pregătiți-vă să o primiți cu toată curățenia și încrederea sufletelor voastre, conviși fiind că ea nu este rezultatul unor împrejurări momentane favorabile, ci izvorăște cu forță primăvăratică din nesfârșirea muceniciei noastre multisekulare.

Pășiți pragul acestei Invieri cu hotărârea de a vă arăta vrednici de măreția ei și de grandoarea sacrificiilor nesfârșitelor generații înaintașe, care ne privesc și ne luminează calea de viitor dela înălțimea celor douăzeci de veacuri de trudă și trăire românească.

12.000

Undeva, în țara ortodoxiei recente a d-lui Stalin, într-o pădure oarecare, la Katyn, s'a descoperit abatorul în care au fost măcelăriți 12.000 de ofițeri polonezi.

Douăsprezece mii!

Nu unu, nu zece, nu o sută, ci douăsprezece mii de oameni au fost răsturnați în adâncul enormelor gropi comune, ca să ni se dovedească încă odată că nivelarea asperităților dintre clasele sociale este realizată în Sovietsi cât se poate de radical.

Amatorilor de comunism le supunem „cazul” spre meditație.

Sau mai crede cineva în adorabilul comunicat al Moscovei în care se vorbește despre „morminte preistorice”? În ceea ce mă privește eu cred tot atât de mult în caracterul preistoric al acestor morminte, cât cred în ortodoxismul conducătorului Rusiei sovietice.

În definitiv nu doctrinele politice fac odioase diferitele regimuri, ci sistemele prin care aceste regimuri înțeleg să le utilizeze în numele unor principii.

S'ar putea întâmpla ca până la urmă să nu fi fost chiar 12.000 și nici toți ofițeri polonezi. Ceea ce nu schimbă cu nimic grozăvia faptei. Oricare ar fi numărul celor căsăpiți ca vitele și din orice neam ar face parte mulțimea celor sacrificați, indignarea noastră aceeași rămâne. La jalea celor rămași fără tată, fără soț sau fără fecior, adăugăm la crima noastră.

Ion Clujanu

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

Primăvara

Și primăvara 'ncepe ca iubirea,
Cu toate bucuriile de-odată,
Risipitoare, gingașă, bogată
În desmierdări și daruri. — Astăzi firea

Pare-o grădină veselă 'ncercată
De flori și de parfum, dar strălucirea
Ce-o vezi acum, nu-i mâne nicădrea.
E de ajuns un vântuleț să bată,

Să scuture din ram întâta floare,
Ca pomu 'ntreg să-și lapede povara:
Imbalsamata, alba lui ntnsoare.

Așa și 'n suflet, când coboară seara
Și pică flori, iubirea 'ntr'nsul moare,
Și ea sfârșește-așa, ca primăvara.

Ecat. Pitts

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

Dela George Dima — la „Corul Dima”

de Ion Gherghel

Să ne întoarcem oleacă privirile spre trecutul nostru muzical. Acest popas, făcut de Sfintele Sărbători ale Invierii Domnului, va avea darul să deștepte amintiri duioase în sufletele venerabilelor persoane ajunse la vârstă patriarhală, iar tineretului nostru va putea să-i servească de indemn.

Suntem în anul 1884, anul memorabil al apariției ziarului „Tribuna” dela Sibiu. Organ curat și entuziast, închinat intereselor permanente ale neamului românesc, în vremuri de grele încercări pentru Transilvania.

„O grupare de persoane accesibile pentru discuții obiective și gata de a

renunța, când vor fi cerând interesele unei acțiuni solidare, atât la ideile, cât și la înclinările lor personale!...

Privesc cu emoție cuvintele introductive din primul număr: „Către publicul român”. Semnăturile redactorilor și cele ale sprijinitorilor se succed... în ordine alfabetică. Cu directorul gazetei la urmă!

Câtă cuminenție! Câtă nobilă modestie! Cât bun simț și câtă cum-pătare! Ce caldă și sinceră camaraderie! Ce oameni de omenie!

Iată-i: Ioan Bechnitz, particular; Dr. Aurel Brote, director de bancă; Eugen Brote, proprietar; Ioan Dușoiu,

INSTANTANEE

Robinsonadă

Evellyne Howland e numele unei tinere și frumoase fete, ce a fost cândva copilul răsfațat al unui mare industriaș din Brazilia. Copilul unic, despre care se poate cu drept cuvânt spune că a fost crescut pe roze de părinții săi. Afacerile tatălui ei mergeau bine, nu i-a fost, deci, nicio dorință refuzată. Palatul părintesc și parcul imens ce-l înconjură erau un adevărat colț de raiu. În ziua când Evellyne împlinește 18 ani, o serbare grandioasă fu aranjată în cinstea ei. Tinerii filizioni atrași de grațiile, dar și de avere frumoasă a cărei unică moștenitoare era, roteau în juru-i ca sateliții înprejurul unei planete. Un interes deosebit sau simpatie nu simțea fata pentru niciunul dintre ei. Cel puțin aceasta era aparența.

În ziua serbării, Evellyne plecă să-și facă partida ei de călărit, ca 'n fiecare dimineață. După trecere de câteva ore, ore lungi pentru părinții care așteptau îngrijorați, deoarece nu se mai întâmplase să întărească fata lor atât, se întoarse calul singur înapoi, fără stăpâna lui. Nobilul animal părea foarte speriat. De aceea prima bănuială fu că Evellyne s'a aventurat în preumblarea ei pe cine știe ce drumuri pustii și posibil să fi fost atacată de vreo fiară. Fu mobilizată imediat o întregă armată de polițisti-servitori; toți cei care veniseră să petreacă o zi frumoasă la palat, toți mușafirii plecară în căutarea fetei. Zădărnici le-a fost osteneala. Nici detectivii care se așternură ca niște copoi pe urma gangsterilor nu ajunseră la rezultat mai bun. Evellyne Howland dispăruse. După vreo trei luni abia, în care timp părinții ei abiseră de durere, sosește o scrisoare, dintr'un port depărtat, în care fiica industriașului Howland anunță pe tatăl ei că trăiește și pentru prima dată în viața ei se simte fericită, în mijlocul naturii aspre și-a obiceiurilor simple. Se roagă s'o n'o mai caute în zadar, căci ea nu va mai reveni niciodată.

Trecut-au ani. Se așternu uitarea peste povestea aceasta ciudată. În palatul lui Howland, care rămase din vreme văduv, era tăcere și pustiu. Nu mai răsunau copitele cailor peste aleele parcului imens. În încăperile vaste ale palatului, unde visase el odinioară s'audă glasuri de copii ca niște clopoței de argint, doar pașii lui de om bătrân răsunau sinistru. În singurătatea lui o nădejde îl mai înviora, nădejdea că fata lui îi va mai scrie sau se va întoarce totuși odată. A trăit cu nădejdea aceasta 27 de ani, când într'o zi sosi de fapt o scrisoare, dar slova nu era aceea pe care o așteptase el. Într'o englezească foarte stricată, căpetenia tribului Yahuși îl anunță că-i pune la dispoziție 7 vaci, 12 capre, 15 piei de leopard etc., pe care îl roagă să le ia în primire în localitatea ce va fi designată de el, fiind acesta prețul soției lui iubite și credincioase, care a trecut din lumea aceasta. Cât timp a fost ea în viață — glăsu este mai departe slova — l-a oprit de a

comerciant; Diamandi Manole, comerciant și președinte al Camerei de Comerț și Industrie din Brașov; Simeon Mărginean, avocat; Dr. Ioan Neagoe, medic; George B. Popp, fabricant; Ioan de Preda, avocat și Ioan Slavici, conducătorul ziarului.

Cinci Sibieni și cinci Brașoveni!

Pe vremea aceea activa, la Sibiu, marele maestru în ale artei muzicale: George Dima.

În nr. 5 al ziarului „Tribuna” din Sibiu apăru prima dare de seamă despre un concert al „Reuniunii române de cântări” din acel oraș. Autorul e însuși directorul. Se așternuse omul pe lucru și-și făcuse cronica cum putuse, fără multă pătrundere în inima lucrurilor, dar cu mult suflet. Citim-l, cu luare aminte, emoționanta mărturisire:

„Și cu adevărat sărbătoare este. Căci cei adunați aici n'au venit ca să-și omoare urful, nici ca să-și petreacă pentru banii lor un ceas în mod plăcut,

ci pentruca să iee parte la bucuria comună a celor ce l-au pofit să vie.... Un lucru au concertele de diletanți mai presus de toate celelalte producțiuni muzicale: corurile. Aceștia nu sunt ca pe la teatre, oameni ce cântă, ca să-și câștige pâinea de toate zilele; s'au adunat din iubire către muzică, și din primele acorduri simți, că sunt la mijloc voci excelente”....

Nu din obligație, nu din nevoia ce și-o impune profesiunea, ci din pasiunea pentru muzică, din iubirea pentru frumosul în artă cântă, așa dar, corurile de diletanți.

Iar George Dima, marele vrăjitor în desoțirea portativelor, a știut să facă adevărate minuni de artă cu diletanții din ansamblurile sale corale.

Marele merit al regretatului G. Dima — dela moartea căruia se vor împlini nu peste mult două decenii — a constat în faptul că a cultivat atât muzica clasică, cât și cea națională. Contribuind astfel la formarea gustului artistic prin înălțarea auditorului în

Teodor Scarlat:

Vatra Magilor

Ed. «Cartea Românească» București 1943

Salutăm cu bucuria gândului pascal, apariția volumului de poezii al lui Teodor Scarlat, înregistrând astfel un eveniment literar ce ne dă ocazia să constatăm împlinirile unuia dintre cei mai valoroși poeți ai generației, care alături de Radu Gyr, D. Ciurezu și Virgil Carianopol, completează un desăvârșit quartet liric.

„Vatra Magilor” impune, dintru început, prin fiorii de neprecupețită dăruire ce se degajă din fiecare vers și mai cu seamă prin acel cult al imaginii ca tot inestructibil, unde cuvântul nu mai este idolatrizat până la erezie. Poezia lui Teodor Scarlat își desfășoară cadențele într'o continuă înălțare de imn, pornind dela pământ, prin om, spre Dumnezeu. Acestei structuri îi răspunde destinul însuși, al poetului:

Marea ta nedumerire, de ieri, de azi, de mâne, poate —
E totuși, neînțelesul ascuns al bunului pământ darnic.
Pământul în care se nasc și se afundă toate,
La ruga sau strigătul nostru zadarnic.

sau din acest tulburător: *Mărire Tle...*

Simt că ești ceva din toate câte mă uimesc,
Ceva din cântecul ascuns al imajurilor, pe înopțate...
Plin e de tine sufletul meu, prea plin e și înparătesc
E pasul tău, peste aurul câmpurilor întoarnate.

Iată hambarele împovărate de bogății pentru tine
Și viile au strâns în struguri matasoase amurguri și dimineți ușoare.
Mi-aplec urechea să ascult de voi din adânc, sau din mine...
Mărire tle, sfinte pământ... de-apururi slavă, soră cântare...

Pământul, în poezia lui Teodor Scarlat, nu este un simplu pretext de poetizare, ci element primordial al destinului cu care se simte legat prin ancestral și bucuria primitivă a vieții. Găsim pretutindeni o comunicare directă între om și pământ, înfrății în marea singurătate, de nostalgia dumnezeirii:

Eu, magul atâtor frumuseți infricosețoare —
Aid de indoială și de tristete, ca o stea în singurătate.
Da-mi, Doamne, pacea de-a le cuprinde în mine pe toate
Și lasă-mi inima, că de atâta sbucium mă doare!.

trimitte obiectele de zestre, dar el ca șef de trib nu poate rămânea cu această datorie neachitată. Mai departe îi comunică lui Howland și o veste bună, aceea că are trei nepoți: doi băieți și o fată. Băieții sunt întregi-întreguleți fii

Străbat, uneori, în poezia din „Vatra Magilor”, accente de descântec și folclor, note ce imprimă viziuni poetice, ceva din sănătatea ethosului popular. Peste tot însă descriptivul nu joacă decât rolul ajutător pentru susținerea atmosferei și pentru reliefaarea ideii centrale.

Cu felul acesta de poezie ne-a obișnuit Teodor Scarlat încă dela apariția „Claviaturilor”, scoțându-ni-l în relief, mai cu seamă în volumul „Ora de sbor”. „Vatra Magilor” adâncește și lărgeste preocupările poetului din celelalte culegeri, într'un ritm mult mai adecvat și după cât ni se pare mai natural, excluzând astfel greoaiele întorsături livrești.

Bine venită este și interpretarea mitului Mănăstirii Argeșului, în bucata „Moartea meșterului Manole”, din care transcriem sfârșitul:

Legat cu lanț de sânge de arta lui isteță
Privia Manole aspru, când meșteri roboteau
Să-și lege 'n spate aripi de șită, ori săreau
În moarte, ca într'o altă mai luminoasă viață...
Și într'un târziu, spre ziuă, când luna de zăpadă
vrut să ruginească bolnavă peste văi,
Și-a prins tăcut, Manole, lungi aripi de vâpăi
Și a sburdat ușure, din vreme în baladă.

Tradiționalistă prin temă și preocupări, profund autohtonă ca viziune lirică și rezistând exigențelor estetice, ca realizare artistică, poezia lui Teodor Scarlat se impune în ultimul volum „Vatra Magilor” cu o factură robustă și individuală. Alături de peisajul Bărăganului cu nesfârșite unduiri, s'a răfăcut la margine de carte, cântecul îndepărtat al Caucazului:

Și vei pleca încet, ca într'o recunoaștere, în recea minune...
Pe casca pustie și pușca rămasă 'n străinul hotar,
Ninsorile vor îngenușchia curate, ca niște fecioare la rugăciune...
Anzi? Tunul se aude departe, departe și rar.

În plină maturitate, Teodor Scarlat ne dă o carte de certe realizări, în care nu ști ce să admiri mai întâiu: profeșimea versurilor sau desinvoltura cu care se dăruiește poetul. „Vatra Magilor” răspunde hotărât extravaganțelor lirice contemporane, impunând în schimb adevărata poezie în care credem noi.

Lucian Valea

de Yahuși, iar fata, cu pielea aproape albă, seamănă leit cu mama ei.

Iată-l deci pe d-l Howland și bu-nic. Dar nu așa precum visase el.

Ecat. Pitiș

PREDICI ÎN PUSTIU

IMUNITATEA SUFLETEASCĂ

Există o imunitate naturală a corpului tău la care ajungi prin vieță aspră, în plin aer, făcând des uz de apă rece, de băi de aer și soare, de alternațiuni rapide între rece și cald. Făcând astfel nu mai știi ce înseamnă guturaiul, durerile de cap, reumatismul și niciun fel de boală provenită din răceală.

Oare o imunitate a sufletului tău există?

Niciun lucru cu adevărat mare nu se obține ușor.

Ca să înveți meseria destul de simplă de croitor, frizer sau pantofar îți trebuie câțiva ani de ucenicie și când e vorba de cariere universitare, după luarea diplomei urmează munca de o viață întreagă spre a putea înainta și apoi a te menține pe culmile înalte. Imunitatea naturală a corpului, adică: sănătatea așa de ofelită, încât niciun fel de boală să nu se lege de tine până la limita fiziologică a vieții, până ce a sosit după voia Atotputernicului ceasul socotelilor finale la adânci bătrânețe, este rezultatul unui program sever executat în fiecare zi, pornind dela ordinul evanghelic: „Corpul tău este templul sufletului”. Ai deci un ordin dumnezeesc de a-l feri de pangări, chefuri și nopți pierdute și de a-l ofeli printr'un sistem de vieță, în care apa rece și mișcarea zilnică în liber să nu lipsească nicio singură zi.

Dar în același timp, să nu uiți că și medicina modernă s'a reîntors la dualism: *materie și spirit, corp și suflet*, și la teoria finalității creatoare: Dumnezeu a creat pe om și organele sale în vederea funcțiunii, nu cum se susținea de către darvinismul materialist: funcțiunea face organul, ci organul a fost creat în vederea funcțiunii.

Dacă apa rece, mișcarea, băile de aer și soare sunt factorii principali ai imunității corporale, care sunt factorii principali ai imunității sufletestii?

Credința, răbdarea, bunătatea, nădejdea, iertarea, blândețea. Dacă crezi puternic în Dumnezeu și răsplata lui totdeauna dreaptă; dacă îți faci educațiunea continuă a răbdării și a nervilor tăi, (căci dacă ar fi existat ceva mai mare decât răbdarea, Mântuitorul ne-ar fi spus-o); dacă voină să exagerezi ceva, exagerezi bunătatea, blândețea și iertarea; dacă ai învățat să nădăjduiești împotriva oricărei desnădejdi, ești foarte aproape de imunitatea sufletului tău. Un astfel de echilibru puternic sufletesc, totdeauna senin, nu-l turbură nimica pe această lume. *Maeterlink* scrie: „Voința și rațiunea reușesc să se introducă și în domeniul strămt al fatalităților exterioare”. Pentru imunitatea contra tifusului se fac injecții combinate de ser paratifo-antitific. Combină și tu pentru sufletul tău: voința, credința, bunătatea și injectează-ți-le zilnic.

Dr. M. Suciu-Sibianu

sferele artei pure și consacrate în țările cu tradiție apuseană, G. Dima a ajuns să nobiliteze și muzica noastră națională, ridicând-o, în compoziție și execuție, până la formele impecabile și până la expresia desăvârșită a muzicii de factură clasică. Astfel a putut să ia cunoștință străinătatea, și prin activitatea prodigioasă a lui George Dima, sau poate mai ales prin activitatea lui, despre existența unei arte muzicale românești de esență general — umană.

Cu drept cuvânt s'a scris de către cronicarul Neica — (probabil unul din pseudonimele lui Virgil Onișiu) — pe la 1901 în „Drapelul” — că „mulțămită înaltei sale pregătiri și priceperii muzicale, a Jargilor sale cunoștințe și firei sale artistice fine, precum și a judecății pătrunzătoare, cu care analizează și studiază muzica poporului nostru, ridicându-o la nivelul clasicității — G. Dima stă..... neîntrecut în istoria muzicii dela noi”.

Scopul acestor rânduri nu poate să fie schițarea activității — fie ea oricât de sumară — desfășurată de G. Dima la Sibiu și Brașov. Evocarea pioasă a umbrelor mărețe din gloriosul nostru trecut muzical poate însă să ne desmorțască din moleșala ce ne-a cuprins de o vreme încoace.

Anul trecut, cu prilejul unei alocațiuni ce am ținut la „Festivalul Muzical”, organizat de studenții și studentele Academiei Comerciale clujene din Brașov, în sala „Astra”, mi-am exprimat convingerea că în orașul acesta cu o tradiție culturală atât de glorioasă, cum numai foarte puține orașe din țara românească întreagă se pot lăuda, va trebui să se ajungă la organizarea asociației pentru cultivarea muzicii corale.

N'a trecut mult și ideea s'a prefăcut în fapt. S'a „prefăcut” !....

Nu era să fie încă o realizare deplină, căci cel chemat în fruntea proaspetei înjghebări corale, în calitate de dirijor, s'a prefăcut numai că este

„Companiile“ Junilor brașoveni

de N. Babole

Rar colț de țară în care Invierea Domnului să se serbeze cu atâta fast ca la Români din Scheii Brașovului. În centrul atâtor interesante obiceiuri stă, din timpuri imemorabile, serbarea „Junilor“, care ocupă întreaga săptămână luminată. Asupra originii, diferitelor practici și curiozități, precum și asupra celei mai mărețe serbări din miercuria Paștilor, am făcut o seamă de reflexiuni în coloanele acestui ziar¹⁾. De astădată mă voi ocupa, în mod succint, bine înțeles, de diferitele „companii“ de Juni, care fac pitorescul zilei de miercuri, cea mai atrăgătoare din lungul șir de manifestații. În această zi, companiile Junilor se duc călări „Între Chetri“, la „Pietrele lui Solomon“, de unde se întorc spre seară, într'un cortegiu impunător.

La origine, este absolut sigur că nu existau decât „Junii tineri“, „de rând“ sau „de companie“, feciori trecuți de 16 ani. Ei purtau costumul național, caracteristic bărbatilor din Schei, port ce se întâlnește tot mai rar, mai ales de când lumea a început să se domnească. Peste cioarecii de dimie atârână până'n genunchi o cămașă albă, încrețită. Un flanel cu mâneci, un laibăr fără mâneci și un șponțal de postav albastru închis, cu cioprazuri și nasturi de argint completează elegantul costum. În picioare poartă cisme negre cu cărâmb tare, odinioară opinci, iar pe cap o pălărie rotundă, neagră-plușată, cu boruri potrivite, împodobită cu panglici tricolore.

Șefii companiei: vâtaful, armașul mare și mic, spre deosebire de ceilalți Juni, poartă buzdugan, pălăriile lor fiind împodobite, în ordinea gradului, cu trei ruje, cocarde roșii, două galbene sau una albastră. Cei trei șefi poartă, dar numai începând de miercuri, și câte o panglică mai lată, în bandulieră, de aceeași culoare cu „rujile“ dela pălărie.

Celelalte companii sunt de origine mai recentă. Astfel: Junii bătrâni datează numai dela începutul secolului al XIX-lea. Ei s'au constituit după modelul Junilor tineri, dintre micii negustori din Schei. Cu timpul această companie s'a divizat în două, Români din cartierul Coastei organizându-se separat și luând denumirea de Curcani, rămânând în compania „Junilor bătrâni“ numai negustorii de Pe tociile.

Din aceste două companii fac parte numai bărbai însurați. Costumul este cel obișnuit, fără panglici la pălărie, dar cu o panglică roșie, galbenă sau albastră în bandulieră. Curcanii poartă în loc de pălărie o căciulă neagră cu pană de curcan prinsă cu o ruje.

Prin anii 1870 s'a format, mai ales dintre măcelari, a patra companie, Junii albi sau Junii ei alghi, în dialectul celor din Schei. Ei sunt în deosebi admirați de privitori pentru costumul național, cu cămăși albe cusute cu flori și cu fluturi ce dau înfățișării lor o deosebită splendoare. Căciula neagră

dela origine a fost înlocuită, în anul 1933, cu una albă, de dragul stilizării și uniformizării.

Grupul Junilor roșiori a luat ființă în anul 1908 și aparțin cartierului Pe Cacova. Costumul lor e asemănător cu al „Junilor albi“, purtând o pană roșie la căciulă.

După unire a apărut și un grup de călăreți din Brașovul-Vechiu, cărora exclusivismul și mândria „Trocarilor“ nu le îngăduise până acum aceasta.

În 1926 s'a constituit și compania Dorobanților, dintre Păjișteni. Costumul acestora nu prezintă niciun element nou.

Iată ce desvoltare deosebită a luat, în cursul vremurilor, acest interesant obicei. Păstrat cu o tenacitate remarcabilă,²⁾ el reoglindeste întreaga viață socială și istorică a acestui popor vrednic din Scheii Brașovului.

1) Vezi Gaz. Tr. Nr. 27 și 29 din 1941 și Nr. 27 din 1942.

2) În 1813, pe vremea unei ciume grozave, nu au fost decât 3 Juni, dar întregul ceremonial s'a desfășurat în întregime.

Gânduri de Inviere

de

Dr. Nicolae Bălan

Mitropolitul Ardealului, Banatului,
Crișanei și Maramureșului*)

Oricât de aspre sunt vremurile și oricât de mari încercările prin care trecem, vestea Invierii pe care ne-o împăspătează aceste sărbători coboară în sufletele noastre balsam de alinare și putere de nădejdie. Omul credincios are în Invierea Domnului chezașia sigură că, până la urmă, tot binele va învinge asupra răului, tot dreptatea asupra nedreptății. Pătimirile pot să țină uneori timp mai îndelungat și să fie deosebit de grele, dar cine le răbdă cu suflet curat, tot va avea parte de bucuria biruinții și a ieșirii la lumină. După vinerea Patimilor urmează duminica Invierii.

Cu această siguranță primim noi astăzi solia luminată a Sfințelor Paști. Trebuie să ne pătrundem, până în adâncul sufletelor noastre de credința că între neamurile lumii are și neamul nostru o chemare.

Când toți fiii neamului nostru, tineri și bătrâni, bărbai și femei, vor fi cucerii în inimile lor de gândul chemării pe care o are neamul nostru pe lume, o, atunci puterile noastre vor crește cum nu ne putem închipui. Atunci nu vom mai lucra împrăștiat, ci forțele tuturor se vor aduna și se vor mișca spre o singură țintă. Frăția noastră va fi mai strânsă și se știe că frățietatea la orice lucru sporește puterile.

Noi n'am venit din niscai înfundături neștiute ale lumii și nici nu ne tragem din popoare rătăcitoare din loc în loc, ci din două neamuri măndre și viteze.

Ni s'a spus și altă dată, după cum ni se spune și acum: „Înapoi“ spreutare poet, scriitor, gânditor sau om politic. De aici urmează, cum este ușor de înțeles, unele nedumeriri, care ajung la regretabile polemici.

Există totuși o cale sigură, pe care se pot întâlni toți cei care cugetă sănătos și toți cei care doresc cu adevărat înălțarea patriei și menținerea ei pe drumul bun al idealului și al destinului ei: „Înapoi“ (cu sens poruncitor de comandă „Înainte“!) spre nație, sorbirea puterilor spirituale din generosul izvor al mulțimii fiilor de același neam și luminarea minții cu acele idei cardinale stabilite pentru a putea astfel continua munca și menține intactă moștenirea strămoșească, ceea ce este o datorie supremă a unei generații.

Eufemismul postbelic, sectarismul partidelor politice și alte multe meștehne, care au dus la încercările crunte de azi, ne-au putut amăgi destul, soco-

tind fiecare energumen stăpânitor al unei fărâme de autoritate că singur bunul lui plac, preferințele și îngustimea minții lui pot determina mersul lumii.

Azi, când cuptoarele purgatorului toposc sufletele neamurilor și bunurile omenirii, orice rătăcire este fatală. Toate măștile oamenilor, de toate felurile, au fost smulse; s'a arătat fiecare în lumina adevărată. Națiunile, de asemenea, au fost chemate la examenul crâncen al verificării, nu a mulțimii puterilor materiale, ci a puterilor sufletești. Biruitorii și învinșii, deopotrivă, s'au prezentat în toată splendoarea unei dărze rezistențe, unei țării spirituale dincolo de viețile oamenilor sacrificați pe altarul patriei, sau în toată hidoșenia unei silnicii, care nu cunoaște legile celei mai elementare omenii.

S'a văzut limpede că numai popoarele care au avut aceleași credințe cu conducătorii lor vremelnici, au biruit, fie în moarte aparentă, fie în luptă, ceea ce este încă o dovadă a necesității imperioase a consensului general, a acceptării, „fie ce o fi“, a mergerii pe drumul propus, primire, deci, spontană, sinceră, liberă și conformă cu simțămintele intime ale marelui tot.

Puternicul instinct al nației, ancora cea mai tare în furtună, arată permanent același drum de veacuri. Forța lui elementară nu admite împotrivire, iar victoriile trecute, câștigate pe toate câmpurile de bătălie, ale rezistenței contra asupritorilor, dominatorilor și năvălitorilor, ale asimilării tuturor influențelor culturale, ale înghițirii tuturor elementelor străine și ale aruncării la mal a tuturor încercărilor, de toate categoriile, ale înnoitorilor, stau în fața noastră ca mustrări și ca stâlpi de lumină.

Elita neamului nostru, gânditorii care au codificat, în manifestările spiritului, acest instinct național, devenit la ei o conștiință națională viguroasă, ne arată același drum.

Peste poruncile celor două comandamente, care nu-s, de altfel, decât o singură expresiune, oricare ar fi vremurile și împrejurările, nu se poate trece.

din LUMEA
burgă

Televiziunea germană în războiu

Televiziunea se perfecționează în Germania chiar și în cursul războiului. Posturile de televiziune publice, alimentate în mod excelent de postul de televiziune din Berlin, au transmis până acum proiecțiunile lor în peste 50 de lazarete, răspândind efectul lor instructiv, distractiv și stimulent asupra răniților și bolnavilor. Același lucru se poate afirma despre reprezentațiile de televiziune din sala cupolei din arena de sport a Reichului, care poate cuprinde 2000 de soldați. La 12 Martie s'a sărbătorit acolo cea de a 100 reprezentare. Au fost proiectate nu numai numere de varietate și transmisiuni de filme, ci și filme culturale și sportive. Soldații întâmpină cu cel mai mare interes toate aceste filme. În timpul din urmă televiziunea a transmis proiecțiuni care să învețe pe mulțimii de războiu cum trebuie să se servească de mâni și de picioare în urma amputărilor suferite.

Reviste și ziare

Bugul

ziarul transnistrian (an. II. Nr. 31 din 12 Aprilie 1943) continuă reportajul „Să cunoaștem Odesa“, dând amănunte interesante asupra acestui mare oraș, la fama căruia comuniștii n'au contribuit decât cu apărarea îndârjită împotriva atacurilor românești. Când vezi orașul ai impresia că din epocă țaristă nimeni n'a mai lucrat cu mistria la el.

Tot la Odesa

ca și „Bugul“, apare „Glasul Nistrului“, gazeta Moldovenilor dintre Nistru și Bug, redactată de d-l George Ion Popescu. În nr. 51 din 14 Aprilie c. articole ca: Biserica în trecutul Transnistriei, Țăranul transnistrian, Cămine moldovenești, Sufletul Transnistriei, Înăptuiri, Măsuri sanitare în Transnistria, Cum se poate călători în Transnistria, arată că există o preocupare conștientă de a se înfățișa o provincie în cadrul realităților ei etnice.

Insuflețit de râvnă curată pentru o idee mare, în realitate însă s'a dovedit că e pasionat de alte interese ce nu se armonizau cu idealul reîmprospătării ansamblu coral „G. Dima“.

Să nu mai vorbim de ele! . . .

Corul „G. Dima“, abia reînființat, trece astfel printr'o criză. Oamenii de bine, în frunte cu președintele Bărbier, având ca sfătători, între alții, pe d-l viceprimar Sever Pop — președintele corului cu același nume dela Sibiu — și pe d-l președinte al „Astrei“ din Brașov, Dr. N. Căliman, vor încerca să dea viață nouă acestei organizații muzicale, pregătind, pentru iarna viitoare, atât prin lărgirea cadrelor acestui cor, cât și prin aflarea unui dirijor la înălțimea cerințelor artistice, manifestări demne de trecutul glorios al corului „George Dima“.

Observatorul Social Economic

Subt acest titlu și-a reînnoțit firul, întrerupt în anul 1938, revista Academiei de Inalte Studii Industriale și Comerciale din Cluj, provizoriu la Brașov.

E o revistă științifică de înaltă și demnă ținută, care adaugă la zestrea culturală a Brașovului, rodul ostentivilor și cercetărilor corpului profesoral dela Academie.

Trudnicul început al d-lui prof. Gh. Moroianu, fost rector al Academiei și al grupului de profesori ce au pornit mișcarea în Clujul nostru drag, se va continua, de sigur, cu același zel și jertfelnicie pe altarul științei românești.

E frumoasă deviza ce și-a propus să urmeze, că: „niciun steag odată ridicat în înălțimi, nu trebuie coborât”.

Studiile și cercetările primului număr din Ser. II. pe Ian.—Febr. 1943 sunt o garanție a drumului rodnic pe care va continua să pășească Observatorul.

Atât problemele atacate, cât și Cronica și Recenziile acestui număr sunt bine alese, variate și documentat susținute.

Ne permitem să facem însă și unele observații, nu de dragul de a le face, ci cu gândul de a fi folositori Instituției care o patronează și editează și care era mai bine să fi rămas însăși Academia, cu toate Institutele ei de cercetări.

Coperta revistei, ni se pare, poartă o emblemă care nu i se potrivește. Din mijlocul unui contur de hartă, care era bine să fie precisă, a României adevărate, se ridică statura voinică a unui muncitor țaran cu ciocanul răzimat de umăr, iar brațul ce susține ciocanul are forma de *seceră*. Celălalt strânge la piept mănunchiul de spice. Țară agricolă și industrială? Dacă era vorba și de Academia de agricultură, înțelegeam; altfel fiind, poate se potrivea mai bine figura înaripatului Mercur, patronul comerțului.

A cui va fi fost inspirația acestui simbol? Și poate el servi de indicator de drumuri și vremuri? O greșală, sau o simpla inadvertență?

Așteptăm nu un răspuns, ci îndreptarea, mai ales că titlul revistei e cu caractere roșii.

E o rugămintă către cei chemați să reflecteze!

I. B.

Revista

Cele Trei Crișuri

dela Oradea Mare, cu sediul provizoriu la București (așa stă scris într-o notiță ținută pe copertă) apare în condițiuni foarte îngrijite. Nr. 3—4 (Martie și Aprilie) bogat în cuprins variat, nu desminte numele bun al revistei și priceperea conducătorului ei.

*

Muzica Japonezilor

Lumea Extremului Orient devine din ce în ce mai familiară europeanului. Astfel pictura, arhitectura și ceramicile, precum și poezia Asiei răsăritene nu mai prezintă pentru noi un mister de nepătruns. Dar muzica japoneză pare să fie încă într'adevăr o enigmă pentru european. Muzica europeană însă, în deosebi cea germană, s'a popularizat întru câtva în Japonia, în deosebi în ce privește pe marele compozitor Beethoven. Sunetul orchestrelor japoneze cu instrumente de suflat este ceva complet străin urechilor noastre. Japonezii nu cunosc marșul cu ritm; flutere de tot felul și tobe fac un șgomet pentru noi asurzitor, din care însă pentru japonez vorbește un sens mai adânc care-l entuziasmează, ceea ce se explică prin faptul că Japonezul nu cu-

noaște limita între sunetele netransformate ale naturii și cele ale muzicii compuse, dată fiind legătura lui strânsă și imediată cu natura. Astfel instrumentele Japonezului, și în general ale omului asiatic, și-au menținut raportul cu sunetele naturii. Din timpuri străvechi instrumentele care dau un sunet înăbușit, vag, sunt expresia caracteristicii muzicii japoneze: bastonașe sunătoare, gonguri, jocuri pe plăci de piatră etc. Mai târziu s'au folosit flutiere, orgi de gură, șalmaie și instrumente cu coarde, țitera cotos, ghitară samisa și vioara kokyus; dar toate acestea și-au menținut legătura imediată cu natura. Chiar și vocea umană are ceva din sunetul cludat al acestor instrumente, în monotonia lor excitantă. Marii compozitori moderni ai Japoniei redau aceas-

ta specifică muzică japoneză în instrumentația orchestrelor moderne. Aci se remarcă o înrudire spirituală cu expresionismul european. Însă omul asiatic preferă în toate până în zilele de astăzi „dimensiunile mici”, deasemenea și în muzică scala pentatonică, minlaturală. Dela muzica străveche de temple până la compozițiile impresioniste ale compozitorilor moderni, toată muzica japoneză este o artă în minlatură, dacă se compară cu monumentalitatea artei simfonice dela noi. Muzica japoneză nu cunoaște armonia în crescendo dinamic a Apusului. Ea este mai mult sau mai puțin statică și constrânsă în spațiu. Ea reprezintă a fi și nu a deveni, liniștea asiatică, nu sbuciumul apusean.

Răstignirea

de V. Brantse

În drumul aspru pe care neamul românesc îl străbate, drum ce se oprește în tragicul popas de pe Golgota, numai credința fără de margini în dreapta Înviere ne-a dat puterea să îndurăm încercările calvarului.

De n'ar miji în zare luminile Învierii, de n'am purta în suflete o credință mai dărză decât cremenea munților din care ne-am zămislit, poverile multe și grele ce ne-au fost hărăzite ne-ar fi doborât, neputincioși, la pământ. Ne-am fi lepădat și noi de Mântuitor, înainte de cântatul cocoșului, ca blândul apostol Petru sau poate, mai rău, ne-am fi împărțit din arginții trădării, ca Iuda Iscarioteanul.

Numai flacăra credinței drepte și neșovăitoare poate lumina pașii unui neam. Întreg trecutul nostru a fost o luptă de afirmare, călăuzită de palpăirea veșnică a acestei eredințe.

Dacă stăm să descifrăm slova trecutului nu ne uimesc atât realizările, — vitregia unor împrejurări s'a îngrijit să nu putem înscrie prea multe culmi în sbuciumata noastră istorie — ci ne

uimește puterea sufletească din care au izbutit aceste realizări, ca lava unui vulcan.

Noi am urzit visuri de aur, noi am plămădit acțiuni uriașe în clipele când vrăjmașul ne socotea doborâți la pământ pentru vecie. Cu cât obezile erau mai multe, cu cât evenimentele păreau că s'au decis împotriva noastră, cu atât mai siguri ni se îndreptau pașii spre limanul mântuirii, înfrângerile prin care am trecut erau numai aparente, pentru că în toate încercările de partea noastră a fost învingerea morală. Așa se face că adeseori împărăția noastră nu era dintr'această lume.

Acesta ne era destinul istoric în clipa când, părăsiți de toți, am poposit în locul ce se cheamă al Căpățanei.

Și zice evanghelistul Ioan: „Ostași după ce au răstignit pe Isus i-au luat halnele și le-au făcut patru părți, câte o parte pentru fiecare ostaș. I-au luat și cămașa care n'avea nicio cusătură, ci era dintr'o singură țesătură de sus până jos.”

„Din Țara Cățanelor Negre”

Imprimăvărare

A coborât tot ceru 'n flori să cânte
Și cu pământul să se facă una.
Trag plugurile zilelor aprinse
Să lege țarna zorilor cu luna.

E-atâta primăvară, că în carne
Se desgheacă muguri, și mă dor.
Adulmec din adâncuri veșnicia
Și 'n mine bat aripe de cocor.

Stau lângă sfatul darnic al pădurii
Cucernic șopotind în înfrunziri.
Mă ploconesc și-i ingenunchi în poală
S'adorm de lungile-i hălăduiri.

Sunt peste tot acasă și mă 'mbuib
Și mă trezesc o doină lălăind.
Ca apa Someșului curge vremea
Și-aș vrea s'o molcomesc și s'o cuprind.

...Ascult izbânda pură a luminii
Cum curge, gâlgâind în mii de șoapte.
Cu ochii și cu sufletul mă 'mplânt
În Țara Umbrei dela Miazănoapte!

Lucian Valea

Mai mult decât o distincțiune

Prefectul județului Brașov, d-l col. Dumitru Craiu, decorat de Führer cu una din cele mai înalte distincțiuni germane

„Crucea de merit cl. I“ a „Vulturului German“ a fost acordată, zilele trecute, pentru primădată unui prefect din România, pentru excepționale merite și frumoasa operă gospodărească împlăpuită în județul acesta al Ardealului.

Distincțiunea a fost remisă D-lui Prefect Craiu de către consulul general al Reichului, d-l Dr. Rode, în prezența d-lui Andreas Schmidt, conducătorul grupului etnic german din România.

Informația noastră ar trebui să se oprească aici, ca să fim consecvenți liniei pe care ne-am impus-o de a păstra, în bune și în rele, un anumit calm al cuvintelor.

În jurul acestui fapt, până acum unic, ne permitem, totuși, un scurt popas.

Că Statul român recunoaște unui om priceperea în administrație, munca stăruitoare, spiritul de bun organizator, realizările și sufletul cald românesc pus în tot ceea ce face, înălțând un prefect la rangul de inspector general administrativ — cum e cazul cu d-l col. D. Craiu, — e un lucru de seamă; și pentru cel ce prin merite s'a impus, și pentru cel ce răsplătește aceste merite. Dar nu e ceva ce iese din comun.

Când, însă, conducătorul unei națiuni ce reprezintă un summum în administrație și gospodărire a avutului public vine și acordă o mare distincțiune unui prefect din România, și încă într'unul din județele în care conaționalii noștri Sași, ei înșiși buni organizatori, au avut un cuvânt de spus, este evident că se răstoarnă una din cele mai dragi teorii pe care călăresc anumiți dușmani ai noștri și anume, că n'am ști să ne administrăm.

Distincțiunea germană acordată prefectului de Brașov are în ea ceva mai mult decât recunoașterea unor calități personale.

Pentru că d-l prefect este Român și ca Român nu face parte din privilegiata națiune care deține monopolul în ceea ce privește capacitatea de a crea un stat, cum ar fi, de pildă...

Dar ni s'a urît de când tot în pilde vorbim.

I. C.

Muguri

Ostașului dus

Din doruri mil, nenumărate,
Inerc să 'nșir mărgăritar.
Din slove-am făurit altar
Al dragostei adevărate.

De când te-ai dus nici cer, nici soare,
Nici zâmbet n'am cules pe drum;
Din tot ce-a fost e vis acum,
Din ce va fi, nici sârbătoare.

Rodica Olteanu

Intreprinderile particulare

sunt obligate să rezerve 10% din vacanțele în personal pentru invalizi, orfani și văduve

Ministerul Muncii, prin Decizia nr. 114.573 din 12 Martie 1943 a luat o hotărâre plină de multă omenie. Lăsând la o parte celelalte juste considerațiuni care au dus la luarea acestei decizii, accentuăm numai asupra uneia, suficient motiv pentru întreprinderile particulare de-a înțelege că orice convenție echivalează cu un act de lașă dezertare dela îndatoririle pe care le au.

In această motivare se spune: *Șefii întreprinderilor au o datorie morală să primească cu preferință în serviciul lor pe foștii luptători din actualul războiu, care și-au făcut datoria, apărând patrimoniul național și care prin îndeplinirea acestei înalte îndatoriri, și-au pierdut ocupațiunile pe care le aveau.*

Dăm, mai jos, primele 4 articole ale Deciziei, socotind că articolul cu sancțiuni nu va fi aplicat niciodată. Nu știm ce cuprinde acest articol, dar l-am dori cât mai pilduitor.

G. Tr.

Art. 1. — Toate întreprinderile particulare, de orice natură, sunt obligate, ca dela data prezentei decizii, să rezerve și să completeze cu invalizi, orfani și văduve de războiu, toate vacanțele ce se vor ivi în serviciile lor, până ce numărul acestora va atinge 10% din numărul total al angajaților în funcțiune, calculat, separat pentru funcționari, lucrători calificați, necalificați etc.

Art. 2. — Vacanțele vor fi comunicate de șefii întreprinderilor, inspectorilor speciali de control și româniizare, în termen de 3 zile dela producerea vacanței.

In Capitală, vacanțele vor fi comunicate Oficiului de plasare I.O.V.

Art. 3. — In locurile vacante care nu vor putea fi completate cu invalizi, orfani și văduve de războiu, fie că aceeaștia nu ar avea pregătirea necesară, fie că nu s'ar găsi solicitanți, se vor recomanda foștii luptători din actualul războiu, dacă îndeplinesc condițiile cerute. Aceste recomandări se vor face prin inspectorii de româniizare sau prin Oficiile de plasare.

Art. 4. — Toate operațiunile de plasare a invalizilor, orfanilor și văduvelor de războiu se vor face potrivit cu dispozițiunile din Legea pentru plasarea invalizilor, orfanilor și văduvelor de războiu în funcțiuni și locuri de muncă din 1936 și ale dispozițiunilor din regulamentul pentru punerea în aplicare a acestei legi.

Profesorul Dr. I. Stoichiția

Zilele trecute s'a făcut alegerea d-lui Dr. I. Stoichiția, secretar general la Ministerul Sănătății, de profesor al facultății de medicină din Cluj-Sibiu. Această alegere cinstește pe toți acela care au făcut-o.

D-l Profesor Dr. Stoichiția nu și-a făcut școala în marile laboratorii în care de obicei se fac profesorii universitari. El și-a făcut școala în marele și neprețuitul laborator al vieții. A intrat în toate necazurile vieții, a pus degetul pe toate rănile vieții, a adunat, ca o adevărată albină, toată mierea vieții. A adunat tot răul și toate scâderile vieții noastre individuale și naționale. Și prin munca și omenia lui s'a ridicat mereu din grad în grad până a putut ajunge la aprecierea tuturor și la alegerea de azi ca profesor universitar.

D-l Profesor Stoichiția, suntem siguri, va cinști acest loc, iar munca lui în noua calitate va fi spre folosul neamului.

N. C.

Divizia a 19-a

citată prin Ordin de zi pe Armată

Articolul din numărul trecut al Gazetei noastre, „Așteptând Florile”, întâmplător ajuns în pagina întâia, când locul lui fusese fixat acolo unde am pus chipul primului Mihai, fixează data plecării Diviziei a 19-a pe front.

După un an de lupte în Crimeea și'n Caucaz — azi în strâmta peninsulă a Tamanului, cunoscută din comu-

nicate sub denumirea de „Capul de Pod de pe Cuban” — Ordinul de Zi al Comandamentului suprem al Armatei noastre consacră eroismul unei Divizii de bănățeni și olteni prin cea mai înaltă distincție care i se putea acorda și pe care o merită din plin: Citarea pe Armată.

Temelia Invierii

de
Ion Bozdog

Urletele mulțimii, care înainte cu o săptămână își așternuse hainele la picioarele Celui ce intra în Cetatea împărătească și calea căruia o presărase cu flori și ramuri de finic, strigându-i: *Osana*, iar după aceasta abia la patru zile aceeași mulțime îi urla: *răstignește-l, răstignește-l...* s'au potolit.

Focurile de veghe de pe Golgota s'au stins de mult.

Ana și Caiafa tresar adeseori din somn, turburați de vedenii îngrozitoare. Se mulcomesc la gândul că nu ei L-au osândit. *Pilat*, își frânge mâinile pe care și le spălase în chip de alungare a răspunderii, dar pe care le simte și vede mereu însângerate.

Ucenicii, care văzuseră pe Lazar inviat din stricăciune, cărora le vădise atâtă semne ale puterii sale și care L-au urmat cu încredere până în grădina Ghetisimanelor unde i-a rânduit propovăduitorii noii legi, după câteva ceasuri au șovăit ca oameni netrebniți în clipele grele ale începutului împlinirii, iar acum stau risipiți și ascunși de frica oamenilor. Chiar cel mai tare dintre ei, Petru, după întreitul cuvânt de lepădare, tremură încă.

Ultimele bătăi de ciocane răscolesc tăcerile însângerate, iar sfășierea cărnii nu o mai aud și văd decât călăii ce împlinesc porunca.

Cu ultimii picuri de sânge ce se preling pe fața Lui crispată de durere dar *iluminată de conștiința biruinții adevărate*, lemnul crucii se sguduie și se înclină spre tâlharul din dreapta căruia îi deschisese usa mântuirii prin ultimele cuvinte șoptite printre buzele arse de sete și tortură, *pentru credința lui*.

Coborât de pe cruce, a fost pus în mormânt nou, de piatră grea și sigilat cu peceți domnești. Ostașii lui Irod păzesc cu strășnicie mormântul. A treia zi însă:

Răutatea omenească e biruită, vestirile din veci ale prorocilor se împlinesc: *puterea morții e zdrobită!*

Adevărul și dreptatea își serbează ziua triumfală!

Niciuna din sărbătorile anului nu ne face să retrăim mai complet și mai apropiat destinul neamului nostru, ca acest prilej al contemplării morții și învierii izvorite din suportarea tuturor chinurilor ce se pot abate asupra cuiva. Toate resorturile inimelor noastre tresar și se reînnoiesc în ziua triumfală a adevărului!

Obârșia și vieața noastră strălucită, împletită din vloga celor mai vajnice două popoare ale lumii vechi, au fost călcate în noroiul trecutului. Ajuns-am pe pământul părintesc să nu avem nici loc de închinare, nici țarină să ne hrănescă, nici glie care să ne primească în sânul său.

Post-am socotiți și întrebunțați numai ca unele în mâinile străinului ale cărui jignițe le-am umplut cu bu-

nătăși, ale cărui moși le-am făcut să rodească belșug și desătare și la nevoie le-am apărât.

Nu le-am putut tămădui bolnavii, nici nu le-am inviat morții, dar vitrega soarte în care am fost afundați a semănat și rodit boala și pierirea între ai noștri și rânduri nesfârșite de morți albesc cu oasele lor câmpiile îndepărtate unde am fost trimiși să apărăm hotarele ce ridicau ziduri despărțitoare între noi cu cei de același sânge.

De câteori pentru faptele noastre de minunate vitejii și sângerări pentru odihna și înflorirea altora nu ni s'a strigat *Osana*, ca la scurte răstimpuri să ne simțim carnea trupurilor și demnitățile omenească și națională sfărțată și să auzim sentința: *răstigniți!*

Ținutu-s'au sfaturi nelegiuite asupră-ne și nu ni s'a găsit altă vină decât că suntem de limbă și lege străină care se opun și rezistă strivirii lor.

In ceasurile grele ale sfășierilor s'au risipit și ascuns mulți, sau au amuțit și mai mulți din cei ce au văzut și trăit intrarea triumfală în cetatea aspirațiunilor noastre.

Temelia biruinței lui Isus a fost dreptatea pentru a cărei triumf s'a supus și a suportat toate umilirile asupritorilor. Temelia noii lumi ce a clădit El din biruința acestei dreptăți este tocmai din acest motiv mai durabilă decât veacurile și este chezașia de izbândă pentru toți cei ce luptă contra nedreptății.

De aceea inimile noastre de cernici creștini sunt mai pline azi ca oricând de credința nestrămutată în izbânda noastră.

Luminițele ce se aprind sfioase în toate colțurile pământului românesc în sfânta noapte a Invierii simbolizează aceeași neînfrântă credință a tuturor în biruința adevărului.

Palpărea credinței din cele 18 milioane de piepturi românești nu cunoaște opreliști, nici zăgazuri, ci se împreună și preface într'o puternică față ce arde și luminează, ridică și îmbărbătează privirile tuturor spre panta de soarte ce urcăm și ale cărei culmi sunt înzorate de razele Invierii.

Ceasurile grele ale Patimilor au fost prevestitoare Invierii. Trupul luminat al lui Isus a fost ciopârțit și ascuns dinaintea alor săi... tot înainte de Inviere.

Semnele vremurilor ne vestesc și nouă tainicul rost al apropiatei împliniri.

Ele răsună răspicat în inimile noastre și ne asigură că, spre mărturia și durată veacurilor, *învierile adevărate răsar numai din mari și îndelungate pătîmiri*.

+ Camil Velțan

La 10 Aprilie c. a fost așezat la locul de veșnică odihnă, în cimitirul bisericii din Cut (Alba), insp. financ. Camil Velțan, refugiat diu Cluj, în vârstă de 64 de ani.

Trei preoți consăteni, dintre care doi refugiați și ei, au ținut să-i slujească prohodul, în mijlocul unei numeroase asistențe de săteni și intelectuali din Alba-Iulia și Sebeș și satele din împrejurimi.

Protopopul Dr. Ilie Dăianu a rostit un emoționant panegiric, arătând meritele defunctului, ca slujbaş al Statului și cetățean conștient de drepturile noastre asupra locurilor de unde a trebuit să plece în toamna anului 1941.

Cobora din familia *Albini*, care a dat un șir de preoți, protopopi, canonici și vicari bisericii gr.-catolice, familie căreia-i aparținea după mamă și din care își luase soție și Ioan Clain, nepotul Vlădicului dela Blaj.

Încă un refugiat care n'a mai putut aștepta întoarcerea acasă.

Odihnească în pace!

Pascu Ludeanu

Gânduri ardelene

*La Ocoliș în fâgădău
De patru nopți vinarsu-i tău
Și beu ortacii... beu de stâng...
De patru nopți tot beu și plâng.*

*Scrășnește inima în ei,
Se vâzolesc în ochi scânteii,
Că-i mare jale, fără leac,
De când îi hatu la Feleac.*

Din gândurile poetului Petre Bucșă

De pretutindeni

Un măr de acum 5000 de ani

La Böcklingen (Germania) profesorul secundar W. Maates a descoperit într'un strat preistoric din epoca de piatră, care are o vechime de 5000 ani și face parte din cultura ceramică, un măr carbonizat cu un diametru de numai 14 mm.

Această importantă descoperire a fost cercetată de celebrul botanist Dr. K. Bertsch-Ravensburg, care a declarat că este vorba de cel mai vechiu măr cunoscut până în prezent în istorie și care face parte din categoria merelor „Paradies”, de proveniență indigenă. Din încrucișarea acestor mere sălbatice mai mari au rezultat la sfârșitul epocii tinere de piatră cei mai vechi meri de cultură, care au o istorie de 4000 de ani și-și au originea în teritoriile pregermanice în Suedia.

O vidră de 1,36 m. lungime

După mult timp de observare un vânător german a reușit să prindă la Gaffenz, lângă Weyer (Germania), o vidră de o greutate de peste 8 kgr. De zeci de ani nu a mai putut fi văzut un asemenea exemplar neobișnuit a cărui blană întinsă măsoară 1,36 metri.

Cu moartea pe moarte călcând

de Dr. N. Căllman

Trecem prin vremuri cum pământul nostru n'a mai văzut. Nu este părticică a lui care să nu simtă cutremurul de azi. Moartea sub toate formele, pe care mintea noastră omenească nici închipui nu le-ar fi putut, seceră vieți omenești fără nicio cruțare. Suferința în lumea întreagă este atât, încât bietul om numai cu greu o mai poate purta pe umerii săi slabi. Niciodată, parcă, n'a fost dominat mai mult sufletul popoarelor de ură ca astăzi. Ura dintre popoare este cultivată, glorificată, zeificată. Ar părea că tinde să devină stâlpul de proptire al omenirii de azi. De dragoste nu mai vrea nimeni să știe. Ca și când ea ar fi dispărut din sufletul popoarelor. Cei mai slabi de suflet înclină capul turburați și văd că această nenorocită omenire a noastră ar căuta și s'ar îndrepta către prăpastia dela care ei nu mai văd nicio scăpare.

Aceasta este atmosfera în care se serbează azi învierea Mântuitorului.

Și totuși, din acest prăpăd, din această lume de ură va răsări lumea cea nouă. Această nădejde nu poate pieri din sufletul popoarelor.

Hristos a înviat, călcând moartea prin moarte. Atunci când bietul om, Hristos, era batjocorit și scuipat, când crucea prea grea pentru trupul lui slab îl trântea în țărâna drumului greu, când era umilit și răstignit, cine ar fi crezut că din sângele care curgea pe cruce se va naște adevăratul fiu al lui Dumnezeu, iar din suferința și moartea lui va răsări o viață nouă pentru întreaga omenire?

Și ea a răsărit. Hristos a înviat. Invățătura născută din moartea lui a răscolit întreaga omenire. Ura omului, care l-a răstignit, s'a transformat în dragoste creștinească. Omenirea, însălbătăcită până la răstignirea celui mai bun om al omenirii, Fiul lui Dumnezeu, și-a făcut drumul mai departe. Minunea s'a putut întâmpla.

Această minune se va întâmpla și astăzi. Din moartea și prăpădul de acum va trebui să se nască viața cea nouă. Ea va fi mai bună ca cea veche.

Poporul își va găsi din nou echilibrul și drumul potrivit pe care să-și ducă mai departe viața. Vor pieri numai cele nevrednice.

Aceasta să ne fie nădejdea puternică dela care să nu ne abatem nicio clipă.

Purtăm în trupurile noastre o putere de rezistență pe care nicio furtună a trecutului n'a putut-o rupe. Purtăm în sufletul nostru idealul unui întreg popor, care va rupe toate zăgăzurile și va învinge toate greutățile și piedicile. Avem de partea noastră dreptatea dumnezească. Nimeni nu este iertat să plece capul desnădăjduit. Viața nouă va veni. Cu moarte pe moarte călcând, poporul român întreg și pe veci nedespărțit va învia.

Altare pentru totdeauna

Incepem, în ziua aceasta a Invierii, simbol creștinătății și nădejde neamului, să publicăm pe cei ce pentru neam formează astăzi armata eroilor desăvârșiți, pildă în vreme și altar în veșnicie.

Ni-i aducem acasă.

Crucile semănate pe întinsuri de lume le culegem de unde-au fost înfipte, și'n slovă de gazetă ni-i reinviem pe toți câți nu mai sunt printre noi. Ni-i numărăm ca să ni-i știm, constituind din ei batalioanele viitoarelor divizii pe care

glonțul nu le mai sperie, obuzele nu le mai clatină.

Țărani și orașeni, de-a-valma, soldați și ofițeri la un loc, pentru toți goarneză sună adunarea și loc de cinste dăm astăzi fiecăruia, domn sau pălmaș, bogat sau sărac.

Iar mâne — mormintele se vor deschide iară, și'n viforosul iureș final, mărturie vom lăsa neamurilor că noi n'avem morși.

„Gazeta Transilvaniei“

Seceleanu D. Constantin

Sergent

Serg. Const. Seceleanu
Dârste

Mormântul
dela Severinowka

A căzut în luptele din apropierea Odesei, la 22 August 1941. Este înmormântat la Severinowka (Transnistria), în cimitirul eroilor.

Fapte de arme: „Pentru curajul de care a dat dovadă la Dumitrești, în ziua de 14 Iulie 1941, când s'a infiltrat cu grupa sa în dispozitivul inamic, reușind să captureze doi prizonieri“, a fost decorat cu cea mai mare distincție ce se poate acorda gradelor inferioare: **VIRTUTEA MILITARĂ Clasa I-a.**

A luptat la Dumitrești, Ciripcău-Basarabia, Prințekowka, Protopowka, între limanuri și la Odesa.

S'a jertfit în timpul unui atac, păstrând poziția pe care grupa de sub comanda lui o cucerise.

Făcea parte dintr'un regiment de infanterie brașovean.

* * *

Fiul lui Dumitru și al Mariei Seceleanu, s'a născut la 22 Decembrie 1910.

Funcția civilă: meseriaș. În timpul din urmă pontator la Uzinele „Astra“ Brașov.

Necăsătorit. Fără avere, decât casa părinților, unde locuia cu ceilalți cinci frați.

(Informațiunile sunt date de Pr. Nicolae Bârsan din Dârste)

Gazeta Transilvaniei

spune tuturilor cititorilor ei

Hristos a înviat!

† Dr. IOAN BROȘU

S'a stins, acolo, în Capitala Țării, unde-și închinase în urmă o bună parte a muncii lui, cu gândul la plaiurile pe care le-a cântat și proslăvit dimpreună cu generația lui 1918.

Scoboritor al unor generații de slujitori ai altarului, din Dârstele-Brașovului, I. Broșu a moștenit dragostea adâncă de pământul țării, cunoscând nedreptățile și suferințele aduse de stăpânirea străină.

Studiile făcute la Brașov, Cernăuți, Viena, Bonn, Berlin și Roma l-au pregătit pentru o viață de înaltă conduită morală și națională.

În anii dinaintea războiului mondial n'a fost moment mai însemnat, nicio pornire, faptă sau hotărâre de interes obștesc la care Ioan Broșu să nu fi participat cu toată lumina minții și cu toată căldura inimii lui.

Vieța și faptele acestui luptător pentru idealul românismului constituie un îndreptar pentru generațiile de azi și de mâne.

Să ne reamintim scrisul său, în coloanele gazetelor dela Sibiu, care a fost îndrumător spre drumul dela Alba-Iulia. Cuvântările și predicile sale ținute de pe amvonul catedralei din Sibiu, pline de credință și poezie, l-au afirmat, pe drept cuvânt, ca un mare orator.

Dar în comoara sufletului său se mai găseau încă bogății, ce trebuiau cunoscute.

Cu această zestre sufletească apucă drumul străinătății, ca să strige occidentului dreptatea noastră. Ca șef al oficiului de propagandă la Berlin și Paris scrie pentru dreptul României în cele mai mari ziare ale apusului articole ce au fost traduse și în alte limbi. Ca secretar de legație, iar apoi consilier, a depus o muncă rodnică, care i-a adus recunoștința din partea tuturor.

Se legase sufletește atât de mult de încredințările date în străinătate, încât nicio jertfă nu i se părea prea mare. Acolo a dus cu sine o putere și un dor nestăvilite de a munci. Era un izvor de forțe ce-și așteptau momentul să se reverse în realizări frumoase.

... Și acestea au venit.

Faptele și vieța acestui bun Român au fost mari, ca și munții de credință ai neamului.

Sufletul lui s'a izbăvit acum de toate ale pământului, iar trupul lui ostenit s'a întors pentru totdeauna în locul de unde a plecat, ca să fie stâlp luminos celor ce-i vor urma.

Munca lui, scrisul, realizările culturale, obiectele de artă strânse cu atâta răbdare și valoroasa sa bibliotecă vor fi o oază potolitoare a setei după frumos.

El de acum este al nostru, al plaiurilor ardelenesti. Deplina lui odihnă, din cimitirul dela Dârste, va trebui să aducă în casa lui de naștere, care este și a lui Andreiu Bârseanu, și munca lor cu întreaga frământare a sufletelor de mari Români.

Căci ce alt izvor mareț de lumină ar putea aduce celor mulți și setoși de bine de cât strângerea cu sfințenie a celor rămase dela Tribunal Andreiu Bârseanu, Dr. Ion Meșotă, Dr. I. Broșu și alții, într'o Casă Culturală.

Ar fi recunoștința adusă mândrilor și vrednicilor înaintași ca și împlinirea obligației morale față de dascălii luminători ai minții și îndrumători ai neamului în vremile de hotărâre românească.

Numai așa va rămâne o lumină pururi aprinsă și va umplea din golul rămas în suflete prin plecarea lor dincolo.

Casa Culturală dela Dârste, casa unde s'a născut Andreiu Bârseanu, va trebui să adune tezaurul muncii lor, muncă sfințită cu jertfa vieții lor.

Pr. Nic. Bârsan

DUMINEA

Clopoțele Invierii

Tristețea lumii ne evocă astăzi mărăreția Crucii.

Coroana de spini L-a însăngerat pe Răstignitul răscumpărător al păcatului omenesc. De aceea lumea să priceapă că suferințele pământului sunt spre desrobirea ei.

Privește Biserica. E Invierea Domnului. Sărbătoarea cea mare a legăturii dintre Dumnezeu și om. Să desprindem din ea un rost pentru toate zilele noastre, de împlinirea căruia așteptăm răsplata cerească, care este mai înaltă și mai curată decât toate omenestile prețuri.

Sună clopoțele. E ziua Invierii. Prilej de reculegere, popas de gândire curată și meditație.

E ziua regășirii fărămei dumnezeiești ce sălășluiește în sufletul nostru.

Ceea ce ne aduce Hristos prin învierea Sa e credința. Ne întoarce mereu la ea, așa cum se întoarce corabia rătăcită pe mare, spre farul aprins de pe țarm.

Ei ne cheamă.

Biserica e plină. Glasul altarului desleagă inm de rugă și subit bolți de tămăie cheamă la lumină.

E noaptea invierii. Noaptea luminei de totdeauna, e noaptea ce ne duce mai aproape de cer. Te mișcă din creștet până-n tălpi. Sunt clipe de regăsire ce asigură triumful binelui asupra răului, cu care el luptă pretutindeni și mai ales în noi. Simți viața plină de zile, cu un gol și umbre.

Clopoțele Invierii sună. Și ce mici ne simțim lângă sunetul lor.

„Venii de luați lumină.”

Pentru a câta oară?

Creștine! Lasă grîlile. Uită-le. Hai să ne bucurăm de praznic. Știi că acum când auzim chemarea la lumină, undeva curge mult sânge?

Mai știi că atunci când sună clopoțele Invierii, în alt loc, lacrimile dorului de frate te înneacă?

Departate curge sânge, iar mai aproape lacrimi. Oameni ca flecare din noi mușcă din moarte; din fărăna rășariturii sau din lanțul apusului. Ei nu se pot bucura cu noi. Și ei mor... poate chiar acum, când sună clopoțele Invierii, când seninul cu lumina și soarele cu florile și-au dat mâna.

Un suflu răcoros din altă lume plutește deasupra lor și le mângăie fruntea.

Vino să ne rugăm pentru ei, ca simbol al vieții de dincolo de besnă. Poate că așa ne rugăm și pentru noi.

Grăbește-te. Biserica e plină. Cel puțin în această noapte să iai lumina cea adevărată și mare.

Isus a înviat!

Sfântă Inviere. ne bucurăm la lumina binecuvântării tale.

Credem și ne închinăm ție, ca să biruim... căci dreptatea e cu noi.

Sună clopotul sfânt al Neamului!

Pr. Nic. Bârsan

Asociația „Prietenii Universității Regele Ferdinand I Cluj-Sibiu” Filiala Brașov

a împărțit elevilor refugiați merituosi suma de 61.000 Lei drept ajutoare de Sărbătorile Paștilor.

În ziua de 18 Aprilie c. în sala Bibliotecii Astra, filiala Brașov a „Prietenilor Universității „Regele Ferdinand I, Cluj-Sibiu” de sub conducerea D-lui Dr. O. Pecurariu, a împărțit elevilor refugiați dela școlile secundare din Brașov, ajutoare în bani, totalizând suma de 61.000 Lei.

S'a strecurat astfel un firicel de bucurie în sufletele celor izgoniți din hotarul propriei lor moșii.

În atmosfera liniștită a unei bibliotecii, o seamă din năcăjiții noștri elevi refugiați, împreună cu cei câțiva intelectuali brașoveni care au prins de veste că în duminica Floriilor se va oficia o foarte discretă slujbă dela frate la frate, cuvintele președintelui Asociației, d-l Dr. O. Pecurariu, potolite în ton, fără inutil retoricism patriotic, dar sălbatic de sincere în crezul pe care-l cuprindeau, au răsunat calde și pline de înțelesuri.

Iată-le:

Filiala brașoveană a „Asoc. Prietenii Univ. din Cluj” a hotărât ca, în afară de bursele, pe care le trimite lunar Universității din Cluj la Sibiu, pentru studenții refugiați, — și în afară de ajutorul dat pentru Academia Comercială din localitate, — să împartă, înainte de Paști, o serie de ajutoare bănești elevilor diferitelor școli din Brașov.

Neputând, însă, ajuta pe toți cei lipsiți și merituosi, — căci sunt mulți și resursele noastre modeste, — am ales, dintre cei buni și strămtorați, pe refugiați, spre a-i ajuta.

Alegerea ne-au ușurat-o însăși școlile precum și Asociația refugiaților.

Am ales, zic, pe refugiați, căci ei reprezintă, mai viu și mai concret decât oricare alții, marea durere a Neamului.

Ei o personifică.

Impărțirea acestor ajutoare a fost posibilă mulțumită dărniceii donatorilor noștri, cărora, din acest loc, țin să le mulțumesc, adăogând că, prin mărinimia lor, ei au înțeles să-și achite, în felul cel mai nobil, datoria de recunoștință față de înaintașii lor, — părinți și dascăli — și pentru sprîjinul și ajutoarele ce le-au primit și ei la timpul lor, ajutând, astăzi, pe cei ce ne vor urma.

Această solidaritate a generațiilor este chezașia de durată a unui neam.

Poate e mai puțin adevărat că unii suntem bătrâni și alții tineri, cât este de adevărat că toți suntem un neam.

— Aș dori, iubii tineri, ca din ziua de azi, să vă rămână în amintire acest adevăr și să nu uitați niciodată că verigile unui neam nu trebuie desfăcute, căci se rupe Neamul.

Știm, că ajutoarele ce le putem distribui sunt mici, abia cu ceva mai mult ca un simbol.

Dacă, însă, ele vor putea picura un strop de balsam peste rănilile voastre, care sunt rana Neamului, noi ne vom simți răsplățiți.

Fie, ca aceste ajutoare să vă întărească în lupta pe calea formării și desăvârșirii voastre, care este și lupta pentru dreptatea neamului.

Căci, împlinirea acestei drep-tăți nu va fi nici darul, nici recunoștința altora, ci înfăptuire românească!

Cu acestea, iubii elevi, vă urez Paști bune, — pe cât pot să fie, și rugăm pe Dumnezeu ca Paștile viitoare să le petreceți la adevăratele voastre căminuri, în țară românească, în țară întreagă.

Răspunsul, din partea elevilor, l-a formulat foarte tânărul și talentatul poet Lucian Valea.

Despre un alt refugiu — 1916—1918 — cu dumnezeescul lui final, a vorbit d-l Dr. Octavian Tătulea.

La această intimă sărbătoare au mai luat parte D-nii: Ionel Tanislau, dela Academia Comercială Cluj-Brașov, Ion Colan, conducătorul ziarului nostru, I. Boșca-Mălin, secretarul asociației și ziarist, ș. a.

Tabloul ajutoarelor bănești acordate de „ASOCIAȚIA PRIETENII UNIVERSITĂȚII REGELE FERDINAND I” CLUJ-SIBIU

1. Augustin Biris cl. I. Lic. Șaguna (Tata disp. pe front)	2.000
2. Căpanariu Romeo cl. IV. Lic. Șaguna	2.000
3. Leonida Luca cl. VIII. Lic. Șaguna	5.000
4. Șuța Alexandru cl. VIII. Lic. Comerț	5.000
5. Astalus Alex. (Lucian Valea) cl. VIII. Lic. Șaguna	5.000
6. Prîșcu Titus cl. V. Lic. Meșota	3.000
7. Buntea Titus cl. V. Lic. Meșota	3.000
8. Brudașcu Petru cl. VII. Lic. Meșota	3.500
9. Câmpeanu Ion cl. I. Lic. Comercial	1.000
10. Vasiliu Nic. cl. I. Lic. Comercial	1.000
11. Mircea Remus cl. III. Lic. Comercial	2.000
12. Rusu Felician cl. VI. Lic. Comercial	3.500
13. Rusu Mihai cl. VII. Lic. Comercial	3.500
14. Andreica Ioan cl. VIII. Lic. Comercial	3.000
15. Pop Petre cl. II. Astra	1.500
16. Suta Ion cl. II. Astra	1.500
17. Cernucan Gh. cl. II. Astra	1.500
18. Blejan Ion cl. II. Astra	1.500
19. Pop Augustin cl. II. Astra	1.500
20. Borbel Ioan cl. III. Astra	2.000
21. Blăjan Vasile cl. II. Astra	1.500
22. Ilea Traian cl. II, Lic. Industrial	1.500
23. Chiș Ioan cl. V. Lic. Industrial	2.000
24. Chereșes Ioan el. V. Lic. Industrial	2.000
	61.000

Acum 98 ani Fragmente din Gazeta Transilvaniei Anul VIII (1845)

Cu numărul de față revenim la o veche dorință a cititorilor noștri și a noastră: de a ne ține în strânsă legătură cu trecutul și cu felul de scris al înaintașilor.

Fragmentele ce le vom publica vor fi oglinda vie a preocupărilor întemeietorilor Gazetei și a felului lor de a înforma și ține la curent opinia publică românească cu tot ce se petrecea nu numai aci, în Transilvania, ci pe întreg pământul românesc, cum și cu părerile și preocupările țărilor străine în legătură cu soarta și viitorul nostru.

La transcrierea textelor vom respecta stilul originalului, pentru mai ușoară lor înțelegere însă ne vom folosi de ortografa Academiei.

I. B.

Primirea Românilor în bresle.

„În anul trecut am fost pomenit despre abuzul țehului de pielari (tăl-pari, timari) dela Turda, care n'au suferit să intre în mijlocul lor un fecior român anume Petru Balia, cu toate că împlinise toate condițiile ce se cer spre aceasta și nicio lege a patriei nu-i sta în cale. Acum adaugem că numitul tălpar n'a rămas cu mâinile în sân, ci și-a căutat dreptul său până și la c(raies-cul) guvern, de unde se porunci țehulul de care vorbim, ca să îl primească fără cea mai mică zăbavă. În asemenea împrejurări nimic se cere mai mult, decât răbdarea și căutarea dreptului la tribunalele cuvenite; căci după cum se exprimă „Trecutul și Prezentul” (gazeta ung.) din care împrumutăm acestea: atâta merge ulciorul la apă, până i se frânge gâtul”.

Nr. 4—1845. pg. 13.

Poate schimba Coroana pe Föispány?

„Acela care au interesul sau curiozitatea de a citi prin buletine, vor fi băgat de seamă, că în Ungaria din cei 56 Föispányi (ocărnuitori primari ai Comitatelor) în lunile din urmă mai mulți își pierdură postul, iar alții fuseră strămutați în alte ținuturi. Unele Comitate — între care și Sabolciu și Maramurăș — ținură adunări prea serioase asupra acestor fel de schimbări opintindu-se a demustra, că coroana n'ar avea dreptul tocmai nețărmit de a scoate pe feișpani și neascultați din ale lor posturi. Deșartă silință. Dreptul Majestății e întemeiat în privința aceasta de-a-dreptul pe legile patriei! Să socotim iarăși la deseale turburări și vărsări de sânge tâmplăte în anii mai dincoace prin mai multe Comitate, cum și la mulțimea hoților de drumuri și altele; acestea trebuie să ia odată sfârșit. Feișpanii din Ungaria sunt magnați puternici; mulți însă din ei nu se cuprind mai de-aproape cu ocărnuirea Comitatelor încredințate, ci petrec pe aira... Se cere neapărat, ca administrația în Comitate să se facă mai aprig”.

Nr. 31—1845. pg. 121.

Pentru conformitate: I. Urcanul

106 ani de luptă românească are
„GAZETA TRANSILVANIEI”

S'a deschis

în
str. Regina Maria 42 (fostă str. Neagră)

MAGAZINUL
ROMANESC

L A N T E X

stofe, măfășuri, tricotaje, ciorapi, pânzeturii etc.

Telefon 2905

Cereți vinurile
„Dealul Zorilor”
Honia & St. Ardeleanu
BUCUREȘTI
Vinuri de masă
și specialități

Informații

Abonamente de sprijin

Dr. Valer Bidu, medic,
Tg. Neamț Lei 1000

*

Distribuirea cărnii de sărbători la Brașov

Se aduce la cunoștința publicului că de Sărbătorile Paștilor, carnea se va distribui începând de vineri 23 Aprilie pe bază de cartelă și anume câte 500 (cincisute) grame de persoană; fie de vită, fie de porc, fie de vițel.

Bonul valabil va fi Nr. 1.

Carnea de miel se distribuie fără cartelă.

Măcelarii sunt obligați să justifice cantitatea de carne ridicată din Abator cu bonurile primite.

*

CONVOACARE

Societatea „Perla Bodoc” Sursă minerală, Societate Anonimă, Brașov, Str. Prundului No. 9, își va ține adunarea generală în ziua de 27 Aprilie 1943 orele 17 cu următoarea ordine de zi: 1) Raportul general despre proces și socotelile lui. 2) Bilanțul pe 31 Dec. 1942 și darea absolutului. 4) Propuneri. — Dacă la prima convocare nu s'ar întruni numărul statuar de membri, adunarea se amână pe 30 Aprilie 1943, orele 15. — Acționarii își vor dovedi posesia acțiunilor legale cu trei zile înainte.

Arsenie Vlaicu
Președinte

Completarea legii impozitului pe spectacole

În Monitorul Oficial din 1 Aprilie 1943 s'au publicat noile modificări aduse Legii Impozitului pe Spectacole. Astfel: „Popicăriile, locurile de agrement cu sau fără stranduri pentru polo cu bărci și altele similare, aparținând diverselor asociații, cluburi amatoare sau profesionale sau instituțiilor publice și rezervate membrilor, pentru zilele de manifestare și pentru fiecare grup sau fracție de 50 membri înscriși în club sau asociație:

Lei 50 pe zi în Capitală,

Lei 25 pe zi în Municipii,

Lei 15 pe zi în alte localități.

Taxa fixată, calculată după modulitatea de mal sus, nu va putea depăși suma de Lei 1.000 zilnic.”

„Cluburile în care se practică jocuri de cărți, table, biliard, șah, domino, rummy și altele similare, având până la 100 membri, vor plăti o taxă fixă de lei 1.000 zilnic.

Cluburile cu peste 100 membri vor plăti Lei 2.000 zilnic.”

Neconformarea atrage după sine sancțiunile prevăzute la art. 33 din lege adică amenda fixă de 20.000 lei plus doborâtul impozitelor datorate.

*

Posturi vacante la Ministerul de Finanțe

Se aduce la cunoștința celor interesați că la Ministerul Finanțelor se va ține, în cursul anului 1943, un examen pentru ocuparea posturilor vacante de impiegat, agent de control și agent administrativ, din administrația centrală și serviciile exterioare.

Cererile de înscriere și actele necesare se vor depune la Direcțiunea Personalului Ministerului, termenul prelungindu-se până la data de 1 Mai 1943.

La Minister și la toate Administrațiile Financiare din țară, se găsesc afișate instrucțiunile complete privind acest examen.

Cronica războiului

de **Mardare Mateescu**

Situația politică și militară

Poporul german și cu el statele europene sărbătoresc aniversarea a 54-a a nașterii Fuehrerului. Cu acest prilej este scoasă în evidență personalitatea excepțională a celui care, pornind la luptă pentru drepturile Germaniei, a știut să lămurească lumea, că aceste drepturi instaurate se răsfâng asupra întregului spațiu european, deschizând continentului o nouă eră de dezvoltare.

Scurtele rezumate care se referă la viața Fuehrerului ne arată pe omul de geniu, care s'a ridicat din straturile modeste ale poporului, luând în mână frânelor unuia din cele mai importante imperii ale lumii și pornind la o luptă menită a da un nou curs vieții de pretutindeni.

Aniversarea de azi a Fuehrerului, este prilej de reculegere și aprofundare a stărilor de lucruri pe care le lăsam în urmă, înaintând pe un drum la capătul căruia se deschide perspectiva unei lumi mai bine organizată și mai bună sufleteste. Prin Adolf Hitler, spiritul european merge pe calea lui de reabilitare.

*

Vizita generalului englez Willson și a ofițerilor britanici care îl însoțeau la Ankara a fost prilej pentru diferite comentarii. Aceste comentarii însă au fost puse la punct de o comunicare din sursă germană, fiind să precizeze că această vizită nu a fost provocată de o invitație pornită din partea Turciei, ci de propria dorință a generalului, sau e urmarea unui ordin al superiorilor săi. Deși e interesant amănuntul că generalul Willson a fost prezentat tuturor generalilor turci din garnizoana Ankara, după ce a avut o întrevedere cu mareșalul Ciakmak, comandantul șef al forțelor turcești și generalul Assim Gunduz, șeful marelui stat major turc, totuși presa spaniolă

ține să releve ca această călătorie n'are nici pe departe importanța ce ar voi să-i atribue unii. Turcia este într'adevăr aliată de 3 ani și jumătate cu Anglia, dar raporturile sale cu Germania sunt deosebit de amicale, iar legăturile cu Bulgaria sunt deasemenea bune.

În această privință un comunicat apărut chiar astăzi arată că tratativele dela Ankara dintre Reich și Turcia pentru încheierea unui nou acord comercial au fost încununate de un nou succes. Acordul se sprijină într'o largă măsură pe bazele create prin acordurile din Octomvrie 1941, iar spiritul de înțelegere care a domnit în tot cursul convorbirilor dovedește încă odată, în ciuda tuturor insinuărilor, cât de temeinică este amicitia germano-turcă.

*

Atențiunea lumii este reținută încă de întrevederile dela Cartierul general al Fuehrerului. Tratativele militare și politice care au loc între puterile Axei și aliații lor sunt pivate cu cel mai mare interes, căci este clar pentru oricine că starea de liniște care domnește pe fronturi nu poate fi de lungă durată, iar preparativele diplomatice și politice cu cât sunt mai intense cu atâta au o influență mai mare asupra mersului războiului.

Un fapt demn de subliniat este constatarea ce se face pe marginea acestor întrevederi și anume, că puterile Axei privesc situația în absolutul ei ansamblu. Efortul nu se îndreaptă numai împotriva răsăritului, ci îmbrățișează deopotrivă toate sectoarele europene. Deci nu poate intra în considerație niciun fel de compromis față de anglo-americani.

Svonurile de pace, care fănesc de ici și dincolo, nu pot avea nicio bază. Războiul se află în plină desfășurare și pe calea armelor nu s'a ajuns la nicio decizie, deci nu poate fi vorba de pace. Armatele de azi, nu se înfruntă numai pentru trasări de granițe, pentru dețineri de teritorii, sau pentru glorie militară, ci se luptă pentru triumful unei ideologii, într'un moment când omenirea intră într'o nouă fază a dezvoltării ei și individul este stăpânit de alte concepții decât cele de până acum. Conflictul va trebui deci să fie lichidat radical, orice compromis neavând nicio șansă de durată. Pacea este deci condiționată de rezultatul războiului.

de **Mardare Mateescu**

Frontul din Tunisia

În domeniul militar, atențiunea tuturor este reținută de frontul tunisian, deși luptele de aici se desfășoară pe un spațiu mult mai redus decât ar fi de pildă frontul din răsărit. Dar faptul că această coastă de Sud a Mediteranei prezintă o importanță strategică de primul rang, suscită interesul unanim.

În momentul de față forțele Axei dețin un sector care pornește în arc de cerc la Est de Cap Seratt, în Nordul Tunisului și se încheie la Enfidaville, în golful Hammamet din Estul Tunisiei. Pe acest teritoriu, forțele unite ale mareșalului Rommel și generalului von Arnim au organizat o rezistență față de care anglo-americani vor trebui să lupte din greu.

Din ultimele comunicate se poate vedea că aviația Axei și în deosebi avioanele Stuka, pe lângă că au bombardat Algerul, centru politic și de aprovizionare, au lovit forțele inamice chiar și în liniile apropiate, provocându-le însemnate pierderi. Mareșalul Rommel și generalul Arnim sunt pe cale să tragă cât mai curând foloasele unirii forțelor lor. Intenția anglo-saxonilor de a forța liniile Axei printr'o vigoasă întrebuințare a aviației proprii se lovește foarte mult de faptul că, dispozitivul germano-italian e fixat într'o regiune muntoasă, care permite o bună apărare împotriva aviației. Dat fiindcă nici tancurile și nici artileria nu au prea mult cuvânt în asemenea regiuni, greu luptelor revine infanteriei anglo-americane.

Ultimul comunicat italo-german menționează atacuri inamice în regiunea Medjez-el-Bab, cu efective de tăria unei companii și unui batalion. Atacul a fost respins cu pierderi în oameni și armament din partea inamicului.

Frontul din răsărit

Pe acest front se înregistrează aceeași situație staționară. O mișcare mai simțită din partea Rușilor s'a înregistrat în sectorul Novorossisk, dar forțele germane și aliate au inițiat operațiunile. În spațiul localității Isium, pe Don, o încercare rusească de desfășurare a forțelor a eșuat.

Atât în sectorul de Sud, cât și în centru, terenul începe să fie practicabil, iar la Nord șoselele sunt încă desfundate. Se anunță însă, că peste puțină vreme vor fi posibile operațiuni pe întreaga linie a frontului.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1515

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200